

भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट

विश्वशांति Vishwashanti Vruttant

अंक : ३

नोवेंबर २०१८

परमपूज्य श्री. प्रभाकर सरदेशमुख महाराज महाराज - विज्ञाननिष्ठा

परमपूज्य सरदेशमुख महाराजांनी भारतीय शास्त्र व कला यांचे जतन व्हावे या उद्देशाने भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टची स्थापना केली. हे उदात्त कार्य करीत असताना या प्राचीन शास्त्रामागील वैज्ञानिक दृष्टीकोन समजून घेऊन, त्यात अधिकाधिक संशोधन व संवर्धन व्हावे याकडे त्यांचा कटाक्ष असे.

महाराजांचे सुपुत्र डॉ. सदानंद सरदेशमुख यांनी अनेक कॅन्सरग्रस्त रुग्णांना आपल्या चिकित्सेद्वारे दिलासा दिला असला तरी शास्त्रीय निकषावर त्याचे संशोधन व्हावे, अशी महाराजांची मनस्वी इच्छा होती. या हेतूनेच महाराजांनी कॅन्सर संशोधन प्रकल्पाची स्थापना केली. या प्रकल्पात आधुनिक वैद्यक शास्त्राबाबत मार्गदर्शन मिळावे यासाठी बॉम्बे हॉस्पिटलच्या रेडिओशेन ऑनकॉलॉजी या विभागाचे माजी विभागप्रमुख डॉ. अरविंद कुलकर्णी व नाभवंत कॅन्सर सर्जन डॉ. शिरीष कुमठेकर समन्वयक म्हणून काम पहातात.

आपल्याकडे असलेल्या अंतिंद्रिय ज्ञानामागील गूढ समजून घेण्यासाठी पातंजल योगसूत्रांचे अध्ययन व्हावे तसेच आधुनिक वैद्यकशास्त्राला आव्हान असणाऱ्या नाडीपरीक्षा विषयक संशोधन व्हावे, अशी महाराजांची तीव्र इच्छा होती.

वैज्ञानिक दृष्टिकोन ठेवत असताना त्याला परिपूर्ण ज्ञानाची बैठक असावी असा महाराजांचा आग्रह होता. म्हणूनच त्यांनी आपल्या शिष्यांना प्रथम उच्चविद्याविभूषित होण्याचा सल्ला दिला. त्यांच्या शिष्यगणातील काहींनी पाणीनी सूत्रात, काहींनी अर्थवेदात तर काहींनी इलेक्ट्रॉनिक शाखेत डॉक्टरेट मिळविली आहे. महाराजांचे थोरले पुत्र डॉ. स. प्र. सरदेशमुख हे

अर्थवेदातील आयुर्वेद या विषयात पीएच. डी. आहेत. तर धाकटे पुत्र कै. चंद्रकांत सरदेशमुख हे सामवेदातील संगीत या विषयातील पीएच. डी. होते. महाराजांच्या स्तुषा सौ. पूजा सरदेशमुख यांनी इलेक्ट्रॉनिक तंत्रज्ञानात डॉक्टरेट मिळविली आहे.

काळाचे भान ठेवून, प्राचीन व आधुनिक शास्त्रे यांची सांगड घालणारे परमपूज्य सरदेशमुख महाराज एक द्रष्टे व्यक्तिमत्वच होय. ■■■

**वैद्य सदानंद सरदेशमुख
अध्यक्ष- भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट, वाघोली
यांना राष्ट्रीय धन्वंतरी आयुर्वेद पुरस्कार प्रदान**

भारत सरकारच्या आयुष मंत्रालयातर्फे राष्ट्रीय धन्वंतरी आयुर्वेद पुरस्कार मा. श्री. वैद्य सदानंद प्रभाकर सरदेशमुख यांना मा. केंद्रीय आयुषमंत्री श्री. श्रीपाद नाईक यांच्या हस्ते दिनांक १७ ऑक्टोबर २०१८ रोजी दिल्ली येथे प्रदान करण्यात आला. ■■■

व्यथा कॅन्सर रुग्णांच्या - पुंकर आयुर्वेदाची

लेखमालेची याश्वर्भूमी

कॅन्सरसारख्या असाध्य व कष्टदायी आजाराने ग्रस्त रुग्णांचे जीवन आयुर्वेदशास्त्राच्या मदतीने सुसंह्य करता यावे या उद्देशाने भारतीय शास्त्र, कला यांचे गाढे अभ्यासक व अध्यात्मिक अधिकारी परमपूज्य प्रभाकर केशव सरदेशमुख महाराजांनी त्यांचे सुपुत्र व निष्णात आयुर्वेदतज्ज्ञ वैद्य सदानंद प्र. सरदेशमुख व बॉम्बे हॉस्पिटलच्या रेडिओनकॉलॉजी विभागाचे विभागप्रमुख डॉ. अरविंद कुलकर्णी यांच्याबरोबर १९८४ पासून शास्त्रीय चर्चा व विचारविनिमय करून १९९४ पासून वाघोली, पुणे व मुंबई येथे भारतीय संस्कृति दर्शन

ट्रस्टच्या कॅन्सर संशोधन प्रकल्पाची सुरुवात केली. गेल्या २४ वर्षांत हजारे कॅन्सरग्रस्त रुग्णांनी या प्रकल्पात अऱ्लोपैथी व आयुर्वेद अशा समन्वयात्मक चिकित्सा पद्धतीचा लाभ घेऊन आपल्या जीवनाची गुणवत्ता सुधारली आहे.

कॅन्सरशी यशस्वीरित्या लढा देणाऱ्या जगभरातील कॅन्सररुग्णांना प्रोत्साहन मिळावे म्हणून ३ जून हा जागतिक 'कॅन्सर सर्व्हायकर डे' म्हणून साजरा केला जातो. यंदा भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टच्या इंडिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अण्ड रिसर्च सेंटर तर्फे रविवार, ३ जून २०१९ रोजी वाघोली येथे यानिमित्त आपल्या रुग्णालयात आयुर्वेदिक चिकित्सेचा लाभ घेतलेल्या रुग्णांचे सम्मेलन आयोजित केले होते. यानिमित्ताने १४३ कॅन्सर रुग्णांनी आपला कॅन्सरचा प्रवास व त्यातील आयुर्वेदाचे योगदान या विषयी आपले अनुभव स्वतःच्या शब्दात किंवा त्यांच्या नातेवाईकांनी शब्दरूपात बद्ध केले. या अनुभवांचे संकलन व त्या प्रत्येक रुग्णाची कॅन्सरबद्दलची शास्त्रीय माहिती, विशेषत्वाने रुग्णाची सुधारलेली जीवनाची गुणवत्ता व वाढलेले आयुर्मान याबाबतचे विवेचन असलेले Stories of Cancer Survivors हे पुस्तक संस्थेतर्फे प्रसिद्ध करण्यात आले. या पुस्तकातील प्रत्येक कॅन्सर रुग्णाची व्यथा व त्यावरील आयुर्वेदाची फुंकर अशी ही लेखमाला संस्थेच्या विश्वशांतिवृत्तांतात प्रकाशित करताना आम्हाला समाधान मिळत आहे. हा प्रत्येक रुग्णानुभव अन्य कॅन्सरग्रस्त रुग्ण व त्यांचे नातेवाईक यांच्यासाठी आशेचा किरण आहे.

- वैद्य सदानन्द सरदेशमुख
- वैद्या विनीता देशमुख

रुग्णानुभव - १ जिंदीला जगवणारे डॉक्टर

Name - AAC	Sex - Female
Type of Cancer	Basal Cell Carcinoma of Right Orbit
Age at diagnosis - ९० years (1993) Patient expired in year 1999 at the age of ९६ years due to paralysis.	Date of diagnosis - 25/10/1993
Duration of Ayurvedic treatment	५ years (1994 to 1999).
Status at enrollment w.r.t. Conventional treatment	Post Radiotherapy.
Details of Conventional treatment	Radiotherapy - 45 sittings - Dec. 1993
Outcome of adjunct Ayurvedic treatment	• Remarkable improvement in Quality of Life. • Significant symptomatic relief especially in severe headache and watery discharge from eyes and ears. • In spite of aggressive nature of the disease, patient survived for 5 years.
Survival (DFS / OS)	• Patient has Overall Survival (OS) for 5 years. • In such cases, Mean Survival after metastasis is १.६ years and Overall Survival (OS) is २४.२ months to ६३ months.

१९९३ ची गोष्ट. माझी आजी-आईची आई अनुसया चव्हाण हिने तेव्हा वयाची १० वर्ष पूर्ण केली होती. तोवरचं दीर्घ, कष्टमय जीवन जगताना तिला

डॉक्टर-हॉस्पिटलच्या फेच्या माराव्या लागाव्यात, असा कसलाच आजार नव्हता, पण नव्वदी आधीची दोनेक वर्ष ती विचित्र आजाराने त्रासली होती.

तिच्या उजव्या डोळ्याखाली लहानपणापासून डाळीच्या दाण्याएवढा तीळ दिसावा असा 'मस' होता. आजी वयपरत्वे तांदूळ-धान्य निवडण्यापुरता चष्मा लावायची. तेव्हा चष्मा त्या 'मस'ला टोचायचा. आजी चष्मा जागेवर आण्याची, पण तो परत घरंगळत 'मस'वर यायचा. त्यानंतर तिचाही हात नकळत त्या 'मस'कडे जाऊ लागला. या चाळ्यामुळे आधी 'मस' दुख्ख लागला. नंतर त्याच्या आजूबाजूचा भाग लालसर होऊन सुजला. त्यामुळे तिचा उजवा डोळा थोडा लहान आणि तिरका झाला. तेव्हा आम्ही अंधेरीला राहायला होतो. आई आजीच्या घरी गेली असता तिने आजीच्या चेह्याची झालेली अवस्था पाहिली आणि गांभीर्य ओळखून आजीला आमच्या घरी आणले. हॉस्पिटलमध्ये नेऊन तपासण्या केल्या. 'मस'च्या आजूबाजूचा भाग काढून बायोप्सी झाली. त्यात 'मस'च्या खाली कॅन्सरची गाठ होऊन ती डोळा व कान यांच्या मध्यातून मेंदूच्या दिशेने वाढत असल्याचा रिपोर्ट आला.

आजीने नव्वदी पार केल्याने डॉक्टरांनी ऑपरेशन करून गाठ काढण्यास नकार दिला आणि रेडिएशनने गाठीचा भाग जाळून टाकण्याचे सुचवले. त्यानुसार सांताकूळ येथील नानावटी हॉस्पिटल मध्ये रेडिएशन ट्रीटमेंट सुरु झाली. बायोप्सीमुळे 'मस'च्या भोवतालचा जखमेसारखा दिसणारा भाग आता सुकत होता. पण कॅन्सर आतून आपले काम करीत होता. आजीला त्याचा त्रास होत होता. वेदनेने डोकं ठणकत होते. डॉक्टरांनी पेन किलरच्या गोळ्या दिल्या होत्या. त्या गोळ्यांनी तिला ४-५ तास बरं वाटायचं. तेवढ्या वेळात ती घरातल्या घरात वा इमारती जवळच्या मोकळ्या जागेत फिरायची. जेवून घ्यायची, पण गोळ्यांचा अंमल औसरला की पुन्हा असह्य वेदनांनी व्याकुळ व्हायची. मग पुन्हा गोळ्या. तिला वेदना असह्य होऊ लागल्या, तेव्हा दोनदा हॉस्पिटलमध्ये ४-५ दिवसांसाठी दाखल केले. तिथेही पेन किलरची इंजेक्शने आणि सलाईन हे उपचार करून घरी पाठवण्यात आलं. पण तो काही कॅन्सरवरचा उपचार नव्हता.

मात्र दोन गोष्टी आजीच्या बाजूनी होत्या. वयाने नव्वदी पार केली तरी आजीची प्रतिकारशक्ती भक्कम होती. दुसरं म्हणजे कॅन्सर झालाय हे तिला ठाऊक नव्हते. आम्ही तिला ते सांगितले नव्हते. त्यामुळे कॅन्सरने एक डोळा निकामी केला तरी वयामुळे दिसत नसेल या समजुतीने आजीने त्याकडे दुर्लक्ष केले.

कॅन्सर मात्र धिम्या गतीने मेंदूच्या दिशेने जात होता, तसा वेदनांचा ठणका वाढू लागला. पेन किलरच्या गोळ्या-इंजेक्शनाचा अंमलही आधीसारखा होत नव्हता. डॉक्टरांनीही हॉस्पिटलमध्ये दाखल करून उपयोग नाही, आणु नका असं सांगितलं. एव्हाना तिच्या कानातून आणि डोळ्यातून थोडं थोडं पाणी येऊ लागले. आजीला प्रचंड वेदना व्हायच्या. डॉक्टरांच्या सांगण्यानुसार, कॅन्सरची गाठ बर्स्ट झाली होती. ठणका सुरु झाला की आजी दिवस-रात्र बसून राहायची. जवळ कुणी नसेल तर भिंतीवर थाड थाड कोळं आपटायची. डॉक्टर यायचे, झोपेचं इंजेक्शन दयायचे. असे तीन-चार दिवस गेले. ह्याच

दरम्यान 'कॅन्सर आणि आयुर्वेदिक उपचार' यावरचा रिपोर्ट मी संपादक असलेल्या 'साप्ताहिक चित्रलेखा'त प्रसिद्ध झाला. तो पत्रकार मित्र संदीप आचार्य (आता डै. लोकसत्ताचे सहसंपादक) याने वाचला. तो फोनवर म्हणाला, 'या विषयाची माहिती देण्यासाठी आणखी एक जबरदस्त नाव होतं'. त्याने डॉ. सदानंद सरदेशमुख यांचं नाव सांगितलं. त्यांच्या कामाची माहिती दिली. मी त्याला आजीची अवस्था सांगितली. तो 'डॉक्टरांशी तातडीने संपर्क साध' म्हणाला. डॉक्टर तेव्हाही आताप्रमाणेच शनिवार-रविवार पुण्याहून मुंबईत दवाखान्यात येत. माझं संदीप आचार्यशी बोलणं सोमवारी सकाळी झालं. आजीची अवस्था पाहता, ती शनिवारपर्यंत तग धरेल, असं अजिबात वाटत नव्हतं. डॉक्टरांचे उपचार रुग्णाच्या नाडीपरीक्षेनंतरच सुरु होतात. आजीला तातडीने डॉक्टरांकडे पुण्याला घेऊन जाणे, तिच्या अवस्थेमुळे शक्य नव्हते. तसेच 'डॉक्टरांनाही तातडीने मुंबईत या' अशी विनंती करणे मला योग्य वाटत नव्हते. कारण तेव्हा पुणे-मुंबई प्रवास आजच्यासारखा 'फ्री-वे'चा नव्हता. जुन्या रस्त्याने ५-६ तास लागायचे.

तरीही प्रयत्न करून पाहू म्हणून संदीप आचार्यने दिलेल्या (लॅड लाइन) फोन नंबरवरून डॉक्टरांशी संपर्क साधला. त्यांना आजीची अवस्था सांगितली. सुरु असलेल्या उपचारांची माहिती दिली. ती ऐकून घेतल्यावर डॉक्टर म्हणाले, 'काळजी करू नका. मी आजीच्या नाडीपरीक्षेसाठी शनिवारी सकाळी येतो.'

मी : पण तोवर आजी असेल असं मला वाटत नाही !

डॉक्टर: असा विचार करू नका. त्या असणार. तूतार्स रात्री चार बदाम भिजवून ते सकाळी उगाळून त्याचं दूध काढून आजीना द्या. मी टक्सी कुरिअरने गोळ्या पाठवतो, त्याही आजीना द्या.

डॉक्टरांनी तातडीने रात्री टक्सीने गोळ्या पाठविल्या, त्या दुसऱ्या दिवशी सकाळी मिळाल्या. त्या पाहताच 'डॉक्टर येणार आणि आपण बरे होणार' या आशेवर आजी वेदना सहन करू लागली. आम्ही मात्र तिची ती तडफड पाहण्यापलीकडे काहीच करू शकत नव्हतो. हतबल होतो.

डॉक्टर शनिवारी सकाळी साडेसहा वाजता आले. ते येणार म्हणून आजी पहाटे पाच वाजल्यापासून तयार होती. 'नाडी परीक्षेआधी पाण्याचा थेंबही घ्यायचा नाही', हा डॉक्टरांचा सांगावा, मी सांगितल्यामुळे प्रचंड तहान लागली असूनही आजी अनोशीच राहिली होती.

डॉक्टरांना पाहताच आजीच्या चेहेच्यावर मंद स्मित उमटले. या स्वागताचा स्वीकार करीत डॉक्टर म्हणाले, 'आजीची तब्येत तर एकदम ठीक आहे.'

आजी म्हणाली, 'डोक तेवढं खूप दुखतं. ते आपण थांबवू या ! औषधं तेवढी नीट घ्या !' असं म्हणत डॉक्टरांनी नाडी परीक्षा केली. वेदना कशा प्रकारे होतात, ते डॉक्टरच सांगायचे आणि आजी त्याला 'हो' कार द्यायची. 'आजी तुम्ही लवकर बन्या व्हाल' हे डॉक्टरांचे पाच शब्द आजीप्रमाणे आम्हां सर्वांचेच

डोळे ओले करणारे ठरले. आजीने डॉक्टरांना हात जोडून नमस्कार केला. डॉक्टर आजीच्या पाया पडले.

डॉक्टर-रुग्ण यांचे संबंध साप-शिडीच्या खेळासारखे असतात. डॉक्टर आशेची शिडी दाखवत असतात आणि रुग्ण सापाच्या तोंडात आपण जाणार नाही, असे फासे पडावेत, अशी आशा धरून बोलत असतात. अशाप्रकारे आजी आणि डॉक्टर बोलत आहेत, असं मला वाटत होतं.

डॉक्टरांना निरोप देण्यासाठी माझ्या आईने हात जोडले. डॉक्टरांनी आईच्या डोळ्यांकडे पाहिले आणि म्हणाले, 'आजींचं वय झालंय. पण खात्रीने सांगतो, आजी कॅन्सरने जाणार नाहीत. त्या बन्या होतील.'

डॉक्टरांनी आपले शब्द खरे केले. डॉक्टरांनी दिलेली औषधे आजीने वेळच्या वेळी घेतली. पूरक पथ्ये काटेकोरपणे सांभाळली. त्याचा असर १५ - २० दिवसांतच दिसू लागला. वेदनांची तीव्रता ओसरु लागली. कानातून-डोळ्यातून पाणी येणे बंद झाले. 'बायोप्सी' ने केलेली जखम तेवढी उघडी राहिली. ती स्वच्छ करणे, मलम लावून कापसाने झाकणे एवढेच काम राहिले. महिनाभरात वेदना पूर्णपणे थांबल्या.

तीन महिन्यांनंतर....

आजी आईला म्हणाली, 'मला डॉक्टरांचा दवाखाना पाहायचाय'.

तेव्हा डॉक्टरांच्या दादरच्या दवाखान्याला चार-पाच पायऱ्यांचा लाकडाचा छोटा जिना होता. त्याला हात धरायला कठडा नव्हता. त्याची माहिती मी आजीला व आईला दिली. पण आजी हट्टालाच पेटली होती.

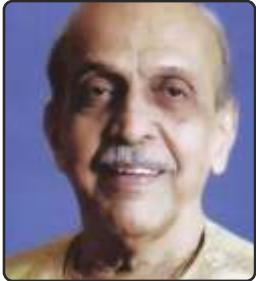
पुढच्या रविवारी सकाळी आई व बहिण आजीला घेऊन दवाखान्यात गेल्या. डॉक्टरांच्या केबिनच्या बाहेर खूप पेशांट बसले होते. आजी आली समजताच, डॉक्टर बाहेर आले. डॉक्टरांना पाहताच, आजीने त्यांच्या पायावर सर्वांसमक्ष डोके ठेवले. हे इतकं झटक्यात झालं की, डॉक्टरही आजीला रोखू शकले नाहीत. सगळे पेशांट व त्यांचे नातेवाईक या प्रकाराने क्षणभर आश्र्यंचकित झाले. डॉक्टरांनी आजीची केस सर्वांना सांगितली. आजीच्या जिद्दीचे कौतुक करीत आजीला म्हणाले, 'तुम्ही कशाला इथे आलात. मी आलो असतो, तुम्हाला भेटायला'.

आजी म्हणाली, 'ज्यांनी आपल्याला जगवलं, त्याच्या पाया पडायला, त्याच्या दारात जायला नको का ? म्हणून आले !'

आजीने तेव्हाही मरण हा शब्द तोंडातून काढला नाही. डॉक्टरांची औषधं पुढे नियमित घेत राहिली. त्यानंतर सहा वर्षांनी १९९९ मध्ये तिंचं निधन झालं. त्यासाठी अर्धांग वायूचा झटका निमित्तमात्र ठरला.

श्री. ज्ञानेश महाराव

(संपादक, साप्ताहिक चित्रलेखा)

ज्येष्ठ संगीतकार श्री. यशवंत देव यांचे ३०/१०/२०१८ रोजी दादर, मुंबई येथे अल्पशा आजाराने दुःखद निधन झाले. ते ११ वर्षांचे होते. श्री. यशवंत देवांचा जन्म १/११/१९२६ रोजी झाला. आपल्या वडिलांकडून मिळालेल्या संगीत साधनेचा वारसा त्यांनी समर्थपणे पुढे चालविला. श्री. यशवंत देवांची कारकीर्द आकाशवाणीवर सुगम संगीत विभागात सतारवादक म्हणून सुरु झाली. मुंबई आकाशवाणी केंद्रावर त्यांनी सादर केलेला भावसरगम हा कार्यक्रम चांगलाच गाजला. आचार्य रजनीश यांच्या लेखनाचा त्यांनी केलेला भावानुवादालाही वाचकांचा चांगला प्रतिसाद मिळाला. उत्तम कवी, सिद्धहस्त संगीतकार असलेल्या यशवंत देवांनी मराठी चित्रपटगीते, भावगीते, नाट्यपदे, अभंग, गळजळ अशा विविध क्षेत्रात आपल्या प्रतिभेचा अवीट ठसा उमटवला. शब्दप्रधान गायकी हे त्यांच्या संगीताचे प्रमुख वैशिष्ट्य होते. श्री यशवंत देव यांना गदिमा पुरस्कार, गानसप्राज्ञी लता मंगेशकर पुरस्कार अशा अनेक मानाच्या पुरस्कारांनी गौरवण्यात आले होते. भारतीय चिकित्सा पद्धती विशेषत: आयुर्वेदावर त्यांचा विश्वास होता. वेळोवेळी ते आयुर्वेदिक चिकित्सा घेत असत.

या बहुआयामी प्रतिभासंपन्न व्यक्तिमत्वास भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टर्फे भावपूर्ण श्रद्धांजली !

विनम्र श्रद्धांजली

भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टचे विश्वस्त अँडहोकेट श्री. संजीव गोरवाडकर यांचे वडिल श्री. मुकुंद गोरवाडकर, न्यायाधीश (निवृत्त) यांचे अल्पशा आजाराने गुरुवार दिनांक २५/१०/२०१८ रोजी नाशिक येथे दुःखद निधन झाले. भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टच्या कार्यात त्यांचे वेळोवेळी बहुमोल मार्गदर्शन मिळत असे.

भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट परिवारातर्फे भावपूर्ण श्रद्धांजली !

BJS कला वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय,
वाघोली येथे आरोग्य तपासणी शिबीर

भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित आयुर्वेद महाविद्यालयातर्फे १७ ते २२ सप्टेंबर २०१८ या कालावधीत BJS कला वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, वाघोली येथे आरोग्य तपासणी शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. या शिबीरात ११०० विद्यार्थ्यांची आरोग्य तपासणी करण्यात आली. वैद्य प्रशांत फावडे, वैद्य उमेश धायबर, वैद्य सुप्रिया माने, वैद्य विवेक नेमाडे, वैद्य वर्षा सुतार, वैद्य रूपा मैथ्यू, वैद्य शरदिनी करंबेळकर आणि सिस्टर ज्योति कातोरे यांनी आरोग्य तपासणी केली तर कोमल कापसे, कोमल महाजन, प्राजक्ता माने, प्रियंका परदेशी, प्राजक्ता कोलते, सागर बानडिया, भाऊसाहेब पवार, अश्विनी मोरानकर, मधुरा बनकर, शितल ढोबळे या विद्यार्थ्यांनी सहाय्यक म्हणून काम केले.

नवरात्रोत्सव

यावर्षी नवरात्रोत्सवनिमित्त मंगळवार दिनांक १६ ऑक्टोबर २०१८ रोजी अत्यंत भवित्पूर्ण वातावरणात श्री आदिशक्तीचे पूजन व श्रीसूक्त पठण महाविद्यालयात आयोजित करण्यात आले.

यानिमित्त संस्था अध्यक्ष डॉ. सदानंद सरदेशमुख सर व संस्थेच्या सर्व घटकवर्गातील भाविकांची उपस्थिती लाभली.

देणगीदारांना निवेदन

आयकर अधिनियम 35 (1) (ii) व 80 (G) अंतर्गत देणग्या चेक / डिमांड ड्राफ्टने 'भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट' या नावाने स्वीकारल्या जातील.

प्रकाशक : भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट

संपादक : डॉ. सदानंद प्र. सरदेशमुख

विश्वशांति धाम, केसनंद रोड, वाघोली, पुणे - ४१२२०७,
फोन : ०२०-६७३४६००० / ९५४५५०८८९०

ईमेल : vsv@bsdt.in, वेबसाईट : www.bsdt.in

आयुर्वेद महाविद्यालय : ०२०-६७३४६१५२

आयुर्वेद हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च सेंटर : ०२०-६७३४६१०४ / ६१३०

इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अॅण्ड रिसर्च सेंटर : ०२०-६७३४६००० / ६१२१

अर्थर्व नेचर हेल्थकेअर प्रा.लि. : ०२०-२०२६१३६४, ८४४६००९३७६

प्रकाशन समिती सदस्य : डॉ. वासंती गोडसे, डॉ. पल्लवी मोदे, श्री. राधेश कुलकर्णी, श्री. श्याम शितोळे